

สรุปการอภิปรายเรื่อง

แนวทางแก้ไขดุลการค้า ไทย-ญี่ปุ่น

วัน-เวลา : วันพุธที่ 19 ธค. 2527

สถานที่ : ตึก AT มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้อภิปราย : 1. รศ. ประเสริฐ จิตต์วัฒน์พงศ์ (คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)
2. ผศ. สมภพ มานะรังสรรค์ (คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
3. อาจารย์สุวินัย ภรณวลัย (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

สรุปการอภิปรายโดย สุจินธรา จำชัยภูมิ (สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ผศ. สมภพ มานะรังสรรค์

การขาดดุลการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นนั้น มีช่องว่างห่างกันออกไปทุกที ตัวเลขการขาดดุลล่าสุดปรากฏว่าไทยขาดดุลการค้าไปแล้ว 28,000 กว่าล้านบาท ซึ่งเมื่อเทียบกับตัวเลขการขาดดุลของไทยกับประเทศต่าง ๆ แล้ว ไทยขาดดุลกับญี่ปุ่นเพียงประเทศเดียวในช่วง 8 เดือนที่ผ่านมาถึง 64% ขณะที่ไทยเผชิญกับการขาดดุลขึ้นไปทุก ๆ ปีนั้น ญี่ปุ่นมีโครงสร้างทางการค้าที่เกินดุลประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในปี พ.ศ. 2526 ถึง 20,537 เหยียญสหรัฐหรือคิดเป็นเงินไทยประมาณ 470,000 บาท นับว่าเป็นตัวเลขที่เกินดุลสูงสุดในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของญี่ปุ่นในช่วงที่ผ่านมา เฉพาะประเทศไทยประเทศ

เดียวซึ่งเราขาดดุลกับญี่ปุ่นประมาณ 40,000 ล้านบาท ปรากฏว่าญี่ปุ่นเกินดุลจากเราไปประมาณ 8% ญี่ปุ่นค้าขายกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกแต่มาเกินดุลประเทศไทยประเทศเดียวถึง 8% ในปี พ.ศ. 2526 นั้น เรามีการนำเข้าจากญี่ปุ่นคิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ 61,000 ล้านบาท ซึ่งประมาณ 60% เป็นสินค้าทุน วัตถุดิบและกึ่งวัตถุดิบ นับตั้งแต่เรามีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 1 เป็นต้นมาเรามีการส่งเสริมอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า ซึ่งต้องพึ่งพาทั้งสินค้าทุนและวัตถุดิบหรือกึ่งวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศญี่ปุ่น ฉะนั้นตัวเลขนี้ไม่น่าสงสัยเลยว่าทำไมยิ่งเราพัฒนาขึ้นไปเท่าไรเรากลับยังต้องนำเข้าสินค้าทุนจากต่างประเทศมากขึ้น

สำหรับข้อเสนอแก้ไขอย่างคร่าว ๆ มีข้อนำ
สังเกตว่าตัวเลขการนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นซึ่งทำ
ให้เราขาดดุลการค้าอย่างมากมานั้น จะเป็น
สินค้าอุปโภคบริโภคซึ่งรวมสินค้าฟุ่มเฟือยด้วย
เป็นจำนวนถึง 13-14% เฉพาะปีพ.ศ. 2526
เราส่งเข้าเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภครวมสินค้า
ฟุ่มเฟือยด้วยประมาณ 8,085 ล้านบาท ซึ่งคิด
เป็น 36-37% ของมูลค่าการส่งออกของเรากับ
ญี่ปุ่นในปีเดียวกัน

ในด้านการส่งออกของเรากับญี่ปุ่น ในปี
พ.ศ. 2526 เราส่งออกสินค้ากับญี่ปุ่นประมาณ
903 รายการ แต่รายการสินค้าที่มีมูลค่าการส่ง
ออกรายการละ 1,000 ล้านบาทขึ้นไปมีเพียง
4 รายการเท่านั้นคือ ยางแผ่นรมควัน น้ำตาล
ดิบ อัญมณีและดีบุก ทั้ง 4 รายการนี้จัดได้ว่า
เป็นมูลค่าการส่งออกของเรา อีกประมาณ 20
รายการมีมูลค่าการส่งออกรายการละ 100 ล้าน
บาทขึ้นไป และอีกประมาณ 700 รายการมีมูล
ค่าการส่งออกเพียงรายการละ 1 ล้านบาทขึ้นไป
จากประเด็นเหล่านี้ทำให้เราสามารถมองคร่าว ๆ
ได้ว่า โอกาสที่จะไปต่อรองเรื่องการส่งออกกับ
ญี่ปุ่นนั้นเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

ในปี พ.ศ. 2526 เฉพาะยางแผ่นรมควัน
ซึ่งเป็นสินค้าที่เราส่งออกไปกับญี่ปุ่นมากที่สุดนั้น
เราส่งออกประมาณ 6,800 ล้านบาท คิดเป็น
31% ของสินค้าที่เราส่งออกไปขายที่ญี่ปุ่นทั้งหมด
เป็นน้ำดิบประมาณ 2,000 ล้านบาท โอกาสที่
เราจะส่งออกให้มากกว่านี้คงไม่ใช่เรื่องง่ายนัก

โดยเฉพาะยางแผ่นรมควัน เพราะปัจจุบันนี้
ยางแผ่นรมควันที่เราผลิตได้ทั้งหมดนั้น ประ-
มาณ 70-80% เราส่งออกไปให้ญี่ปุ่นประเทศ
เดียว เนื่องจากญี่ปุ่นมีความต้องการยางแผ่นรม
ควันจากไทยมาก

สินค้าเกษตรซึ่งเป็นสินค้าหลักของเรา เช่น
ไก่แช่แข็ง เป็นรายการหนึ่งที่เรากำลังความหวังไว้
ว่าน่าจะส่งออกได้ดี แต่มีปัญหว่าไก่แช่แข็งรวม
ถึงผลิตภัณฑ์สุปไก่นั้นญี่ปุ่นสามารถผลิตได้เองถึง
90% ของความต้องการภายในประเทศ ความต้อง
การพึ่งพาส่งจากต่างประเทศจึงมีเพียง 10% เท่า
นั้น และในจำนวนนี้จะเป็นตลาดของสหรัฐ
อเมริกา 5% เป็นตลาดของไทยเพียง 2.5% เท่า
นั้น เมื่อ 10 ปีก่อน ตัวเลขการส่งออกไก่แช่
แข็งของเรากับญี่ปุ่นประมาณ 1,000 ล้านบาท
และไม่มีแนวโน้มในระยะหลังที่จะเพิ่มขึ้นมาก
กว่านี้เลย เพราะว่าส่วนใหญ่ญี่ปุ่นผลิตเอง และ
ญี่ปุ่นสามารถพึ่งพิงตัวเองในด้านเกษตรกรรม
โดยเฉพาะพืชพันธุ์ธัญญาหารต่าง ๆ ได้ถึง 73%
โดยเฉลี่ยทั้งหมด ปัจจุบันนี้มีข้อที่น่าสังเกตว่า
ญี่ปุ่นได้ใช้นโยบายแบบเลือกสรรในทางปฏิบัติ
เกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าต่าง ๆ ไปขายในญี่ปุ่น
นโยบายเลือกสรรคือนโยบายเกี่ยวกับภาษีอากร
เช่น ญี่ปุ่นเก็บภาษีไก่ติดกระดูกจากสหรัฐ
อเมริกาในอัตรา 13.5% ของมูลค่าการนำเข้า
แต่ขณะเดียวกัน ญี่ปุ่นเก็บภาษีไก่จากไทยใน
อัตราถึง 18% เป็นที่น่าสังเกตว่าขณะที่ญี่ปุ่นใช้
นโยบายแบบเลือกสรรกับเราแต่เราไม่เคยใช้

นโยบายการนำเข้าแบบภาษีลำเอียงในการที่จะควบคุมการนำเข้าจากญี่ปุ่นเลย ซึ่งเป็นความแตกต่างอย่างหนึ่งระหว่างการค้าไทยและญี่ปุ่น

ผลิตภัณฑ์ประมงเป็นสินค้าออกอย่างหนึ่งของไทย แต่ก่อนไทยส่งกุ้งแช่แข็ง ปลาหมึกแช่แข็งไปขายในญี่ปุ่นได้บ้าง แต่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา มีการลดการนำเข้าสินค้าประมงจากไทยอย่างมีนัยสำคัญ สาเหตุที่ญี่ปุ่นไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสินค้าประมงจากเรามากนักเพราะญี่ปุ่นมีความสามารถทางด้านประมงมาก ฉะนั้นสินค้าประมงจึงเป็นความหวังของเราได้ไม่มากนัก

พวกรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะข้าวซึ่งเป็นปัญหาทางการตลาดสำหรับประเทศเราขณะนี้คือภาวะราคาข้าวตกต่ำและญี่ปุ่นสามารถทำนาผลิตข้าวได้เอง ในปี พ.ศ. 2526 ญี่ปุ่นผลิตข้าวได้ถึง 90 ล้านตัน สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศอีกด้วย และพืชจำพวกถั่วเขียว ญี่ปุ่นเคยสั่งซื้อถั่วเขียวผิวดำจากไทยเป็นจำนวนถึง 90-100% แต่ในระยะ 8-9 ปีที่ผ่านมา จำนวนที่สั่งซื้อลดลงเรื่อย ๆ สาเหตุเพราะญี่ปุ่นหันไปส่งเสริมให้ประเทศอื่นปลูกถั่วเขียวผิวดำแข่งกับไทย เช่นพม่า จากรายงานของ JETRO ปรากฏว่าในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา มูลค่าการนำเข้าถั่วเขียวผิวดำของญี่ปุ่นจากพม่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบันญี่ปุ่นสั่งซื้อจากพม่ากว่า 30% จากมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด ฉะนั้นถั่วเขียวผิวดำของไทยคงจะไม่มีอนาคตที่สดใสนัก

สำหรับมันสำปะหลัง ในปี พ.ศ. 2526 ญี่ปุ่นซื้อจากไทยเพียง 300 ล้านบาท จากมูลค่าการส่งออก การที่ญี่ปุ่นไม่นิยมซื้อมันสำปะหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมเลี้ยงสัตว์ ทั้งๆ ที่ญี่ปุ่นเลี้ยงสัตว์เป็นจำนวนมากมาย เพราะญี่ปุ่นใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และในปีหนึ่งๆ ญี่ปุ่นสั่งซื้อข้าวโพดเป็นจำนวนถึง 13 ล้านตัน ขณะที่ไทยผลิตข้าวโพดได้อย่างมากที่สุดแล้วเพียง 40 ล้านตัน ซึ่งส่วนหนึ่งต้องนำมาใช้ในประเทศด้วย แต่ความต้องการของญี่ปุ่นที่จะซื้อข้าวโพดจำนวน 13 ล้านตันนั้น ญี่ปุ่นสั่งซื้อจากสหรัฐอเมริกาประเทศเดียว ไม่สั่งซื้อจากไทยเลย โดยอ้างว่าข้าวโพดไทยมีปัญหาเรื่องเชื้อรา Alpha toxin

พืชผักผลไม้เป็นรายการหนึ่งที่เรากำลังมีความหวังเอาไว้ว่าน่าจะพัฒนาการส่งออกได้ แต่ปรากฏว่า ในปี พ.ศ. 2526 ญี่ปุ่นสั่งซื้อจากไทยเพียง 100 กว่าล้านบาทเท่านั้น และตัวเลขนี้ค่อนข้างจะเป็นตัวเลขที่ยืนตัวไม่ไหวจะเพิ่มอย่างมีนัยสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าปัจจุบันญี่ปุ่นสามารถผลิตผักเองในประเทศได้ปีหนึ่งๆ ถึง 16 ล้านตัน คิดเป็น 90% ของความต้องการภายในประเทศ แทบไม่ต้องพึ่งพาตลาดต่างประเทศเลย

ที่กล่าวมานี้คือลักษณะโครงสร้างการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่น และข้อมูลเหล่านี้พอจะเป็นคำตอบได้ว่า ในอนาคตอันใกล้นี้ ถ้าเราจะใช้วิธีการเพิ่มการส่งออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตร เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าอันนั้นเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ถ้าดูจาก

ข้อมูลคร่าว ๆ จะเห็นว่าเป็นไปไม่ได้เลยเพราะเหตุว่าญี่ปุ่นใช้นโยบาย self reliance ทางผลิตผลการเกษตร สามารถที่จะพึ่งพาตัวเองด้านพืชพันธุ์ธัญญาหารได้มากถึง 73% ดังที่กล่าวมาแล้ว

เมื่อเป็นเช่นนี้เราจะทำอย่างไรจึงจะลดทอนปัญหาการขาดดุลการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นซึ่งเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ได้ เพราะตามที่ได้กล่าวแล้ว ทรายใดที่เรายังแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นไม่ได้ ก็เป็นการยากที่จะแก้ปัญหาคาดดุลการค้ากับประเทศคู่ค้าอื่น ๆ เฉพาะญี่ปุ่นประเทศเดียว เราขาดดุลด้วยถึง 60-70% ฉะนั้นปัญหานี้จึงเป็นปัญหาหลัก เราจะใช้กลยุทธ์ในการเพิ่มการส่งออกได้อย่างไร นี่เป็นสิ่งที่เราจะต้องค้นคว้า และยิ่งกว่านั้น กรรมวิธีอันหนึ่งที่จะลดทอนปัญหานี้คือ ลดการนำเข้า เมื่อพิจารณาการนำเข้าของเราจากญี่ปุ่น จะเห็นว่าประกอบด้วยสินค้าทุน และสินค้าอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นพวกสินค้าฟุ่มเฟือยต่าง ๆ รวมอยู่ด้วยเป็นจำนวนไม่น้อย ฉะนั้นจึงจะเสนอขั้นตอนในการลดทอนการนำเข้า 2 ขั้นตอนกว้าง ๆ คือ

1. มาตรการเฉพาะหน้า ตัวเลขการขาดดุลของเราซึ่งมีต่อสินค้าอุปโภคบริโภคนั้นเป็นจำนวนถึง 36-37% ของมูลค่าการส่งออกของเรากับญี่ปุ่น รัฐบาลน่าจะมีความมาตรการทั้งควบคุมการนำเข้าและรณรงค์ให้คนไทยลดการบริโภคสินค้าประเภทนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามรณรงค์ในทุกระดับ และต้องกำหนดเป้าหมายไว้ว่าต้องลดให้ได้ด้วย

2. มาตรการระยะยาว ตามที่กล่าวแล้วว่าทิศทางอุตสาหกรรมซึ่งนำไปสู่ปัญหาการขาดดุลการค้าในปัจจุบันก็เพราะว่าเราส่งเสริมอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าที่ดี หรือปัจจุบันนี้ได้พยายามจะนำมาแปรเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่ดี เราควรจะพยายามเจาะไปถึงอุตสาหกรรมเหล่านั้นว่าสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงกับสังคมไทยทั้งประเทศ สิ่งไหนก่อให้เกิดปัญหาสิ่งไหนที่ไม่คุ้ม ก็พยายามเจาะและพยายามปรับเปลี่ยนนโยบายด้านอุตสาหกรรมในแง่การแก้ปัญหาในระยะยาว เพราะไม่เช่นนั้นแล้วเราต้องถลาลดตัวลึกลงไปเรื่อย ๆ ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้

รศ. ประเสริฐ จิตติวัฒน์พงศ์

การที่อุตสาหกรรมของญี่ปุ่นพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วนี้เป็นเพราะระบบราชการของญี่ปุ่นสามารถทำหน้าที่เป็นมันสมองคอยชี้แนะให้กับภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพาณิชย์ (MITI) ของเขามีบทบาทมาก ฉะนั้นประเทศไทยโดยเฉพาะบทบาทของระบบราชการและโดยเฉพาะกระทรวงด้านเศรษฐกิจ จะต้องปรับปรุงการดำเนินงานอย่างมาก

ในกรณีการรณรงค์ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่นของนักศึกษาไทย เป้าหมายของนักศึกษาพอสรุปได้ 2 ข้อคือ ลดการใช้สินค้าฟุ่มเฟือยและลดดุลการค้า จากเป้าหมายทั้ง 2 นี้ นักศึกษาพุ่งไปสู่ห้างสรรพสินค้าซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการรณรงค์ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา ห้างสรรพสินค้าได้

เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนปัจจุบันมีห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพฯ ถึง 25 แห่ง การรณรงค์ครั้งนี้เมื่อเทียบกับการรณรงค์เมื่อ พ.ศ. 2515 อาจจะไม่รุนแรงนัก ทั้งนี้เป็นเพราะไม่มีประเด็นการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง หนึ่งในสมัยก่อนมีการเน้นประเด็นการร่วมมือร่วมใจของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือประเทศโลกที่ 3 ซึ่งถ้าปราศจากการพหุนิวกำลังกันแล้ว ลำพังนักศึกษาจากประเทศไทยประเทศเดียว แรงผลักดันก็จะน้อย นี่ก็เป็นอีกข้อแตกต่างหนึ่ง คือครั้งนั้นก้าวไปไม่ถึงขั้นนั้น

ปัญหาเรื่องไถ่ถอนกระดูกของไทยที่ส่งออกไปขายที่ญี่ปุ่น ถูกทางญี่ปุ่นตั้งกำแพงภาษีในอัตราที่สูงกว่าประเทศอื่นผู้แทนจากรัฐบาลไทยพบฯ รองนายกรัฐมนตรี พิชัย รัตตกุล ได้นำเรื่องนี้ไปเจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่น แต่ปรากฏว่าทางรัฐบาลญี่ปุ่นยังคงยืนยั้น จะเก็บภาษีไถ่ถอนกระดูกจากไทยในอัตราเดิมคือ 18% ทั้งนี้โดยอ้างเหตุผลว่าไถ่ถอนกระดูกของไทย ถึงอย่างไรก็สามารถส่งไปขายในญี่ปุ่นได้เป็นจำนวนมากอยู่แล้วซึ่งปีที่แล้วส่งไปขายเพิ่มขึ้นถึง 40% และในปีนี้จะต้องเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ฉะนั้นอัตราภาษีศุลกากรไถ่ถอนกระดูกจากไทยซึ่งสูงกว่าอัตราที่เก็บจากไถ่ติดกระดูกจากสหรัฐอเมริกา นั้นไม่น่าจะมีปัญหา นี่เป็นเหตุผลข้ออ้างของฝ่ายญี่ปุ่นจากมติการประชุมคณะรัฐมนตรี

ผลกระทบจากเรื่องนี้มีมาก ข้าราชการชั้นสูงในอินโดนีเซีย กล่าวโจมตีญี่ปุ่นว่าไม่ได้แสดง

น้ำใจ หนังสือพิมพ์ในเกาหลีใต้ก็โจมตีว่าญี่ปุ่นยอมให้กับสหรัฐอเมริกาและยุโรป มีข้อเท็จจริงว่าญี่ปุ่นได้เปิดตลาดให้สินค้าเกษตรจากสหรัฐอเมริกาและยุโรปถึง 4 ครั้งแล้ว โดยทอดทิ้งประเทศที่กำลังพัฒนา เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนาไม่มีแรงกดดันพอ

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ แล้ว การขาดดุลการค้าของไทยกับญี่ปุ่นนั้นเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ยาก อาจอุปมาอุปไมยได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจไทยกับประเทศลาว ถ้าประเทศลาวมาค้าขายกับประเทศไทยอย่างเสรีก็ต้องขาดดุลการค้าแก่ไทยทุกรูปแบบเช่นกัน คนลาวในสมัยก่อนนิยมสินค้าพุ่มเฟิยของไทย รสนิยมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของไทย ถ้ายังลาวอยู่ในช่วงกำลังมีแผนพัฒนาต่าง ๆ มากมาย ก็ยิ่งจะถดถอยมากขึ้น ๆ ซึ่งถ้าจะเรียกร้องให้ฝ่ายไทยแก้ไขก็คงเป็นเรื่องยากเพราะมันอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า “ซี้กันอยู่” ขอชี้ให้เห็นถึงกรณีของสหรัฐอเมริกาว่าเมื่อต้นปีนี้ สหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จในการกดดันให้ญี่ปุ่นขยายตลาดเนื้อและผลไม้ให้กว้างขึ้น โดยยื่นเงื่อนไขว่าถ้าไม่ยอมทำตาม สหรัฐอเมริกาจะตัดความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นทุก ๆ ด้าน ในที่สุดญี่ปุ่นก็ยอม บางทีอาจมีผู้สรุปว่าถ้าไม่มีแรงกดดันหรืออำนาจต่อรองดังเช่น สหรัฐอเมริกาแล้วไทยก็คงไม่สามารถแก้ไขปัญหการขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นได้

การแก้ไขปัญหาระยะยาวนั้น พุดอย่างตรงไปตรงมาตามหลักเศรษฐศาสตร์คือ ให้สินค้า

ของไทยมีอำนาจแข่งขันด้านราคาและคุณภาพ และเรื่องนี้จะมีโอกาสเป็นไปได้ก็เมื่อไทยเรามีระบบทุนนิยมที่ได้มาตรฐานและมีระบบราชการที่เข้มแข็ง

รัฐบาลญี่ปุ่นตั้งฐานความคิดว่า สิ่งที่ญี่ปุ่นจะให้ไทยได้คือ การให้ความช่วยเหลือซดเซย ถ้าหากญี่ปุ่นยินดีที่จะช่วยด้านนี้ ปัญหาคือว่า เรา จะใช้ความช่วยเหลือจากญี่ปุ่นให้เป็นประโยชน์ ให้มากที่สุดจนสามารถที่จะนำไปเสริมหรือทดแทนพลังการผลิตเพื่อลดดุลการค้าได้หรือไม่ นี่เป็นโอกาสอันน้อยนิดเท่าที่มีอยู่

อาจารย์สุวินัย ภรณวลัย

การรณรงค์ต่อต้านสินค้าญี่ปุ่นของนักศึกษาไทย มีผลกระทบต่องานมวลชนของญี่ปุ่นหรือรัฐบาลญี่ปุ่นอย่างไรบ้างนั้น รัฐบาลญี่ปุ่นได้พยายามที่จะออกนโยบายให้สถาบันของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้แถลงอย่างชัดเจนว่า แต่ละประเทศที่ขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นนั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง แต่อุปสรรคคือกระทรวงเกษตรหรือกระทรวงพาณิชย์เองนั้นที่รักษาผลประโยชน์สำคัญของญี่ปุ่นและคอยต่อต้านอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้ถูกกระตุ้นว่า เมื่อเวลาที่ญี่ปุ่นเจรจากับไทยเรื่องการตั้งกำแพงภาษี ญี่ปุ่นกลับไม่รับรองที่จะลดอัตราภาษีให้ไทย จะเห็นว่าญี่ปุ่นไม่ค่อยให้ความสำคัญกับประเทศ

กำลังพัฒนาเท่าไร ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือกรณีการตั้งกำแพงภาษีไก่ ญี่ปุ่นเก็บภาษีไก่ไม่มีการดูจากไทยในอัตราที่สูงกว่าไก่ติดกระดูกจากอเมริกา ประเทศเกาหลีก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับประเทศไทยเหมือนกัน ญี่ปุ่นจะจัดอันดับความสำคัญอันดับหนึ่งให้แก่สหรัฐอเมริกา ประเทศอื่น ๆ จะจัดอันดับรอง ๆ ลงมา เช่นนี้แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องเรื่องดุลทางการเมืองของโลกด้วย ฉะนั้นการที่ไทยจะแก้ดุลการค้ากับญี่ปุ่นนั้นคงจะเป็นเรื่องลำบากมาก เพราะญี่ปุ่นทำการค้าได้ทั่วโลก และการค้าขึ้นกับระดับทุน กำลังการต่อรอง และดุลกำลังทางการเมืองด้วย

ถ้าคิดอีกแง่หนึ่งที่น่าสนใจ คือ ถ้าเราขาดดุลการค้ากับประเทศหนึ่ง แต่ขณะเดียวกันเราได้ดุลการค้ากับประเทศอื่น เราก็เอาส่วนที่ขาดดุลและเกินดุลมาเฉลี่ยกัน ปัญหาดุลการค้าก็จะพลอยดีขึ้น แต่เนื่องจากสินค้าไทยเป็นที่ทราบกันว่าขายให้ญี่ปุ่นไม่ค่อยได้ และเมื่อเทียบกับประเทศอื่นสินค้าหลัก ๆ ของเราก็มีคู่แข่งที่สำคัญคือสหรัฐอเมริกา ฉะนั้นจะเห็นว่าการส่งออกทางการเกษตรของไทยจะเป็นปัญหาอีกต่อไป

ลองมาพิจารณาว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมได้หรือไม่ จะเห็นว่าไทยมีปัญหามากในการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรม

กรรม ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา การพัฒนาอุตสาหกรรมไทยสามารถดำเนินไปได้ก็เพราะมีการนำเข้าเทคโนโลยี วัสดุจากต่างประเทศโดยเฉพาะญี่ปุ่นซึ่งมาเป็นบริษัทร่วมลงทุนด้วย การนำเข้ามาซึ่งนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า ซึ่งทำให้มีผลต่อการนำเข้าและพัฒนาการส่งออก

การที่ไทยเรานำเงินจากต่างประเทศมาลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรมนั้น เรามีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จากข้อเท็จจริงที่ผ่านมาจะไม่ค่อยมีประสิทธิภาพนัก เพราะเรากู้เงินจากต่างประเทศมาลงทุนแล้วมีการใช้จ่ายบริโภคอย่างเกินตัว และผลผลิตที่ได้ก็ไม่คุ้มกับเงินที่ลงทุนไป และเงื่อนไขการกู้เงินนั้น อุตสาหกรรมบางอย่างเมื่อทำการผลิตแล้วก็ถูกจำกัดให้ส่งไปขายในตลาดที่เงื่อนไขระบุไว้

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นไปได้ก็น้อยเพราะ

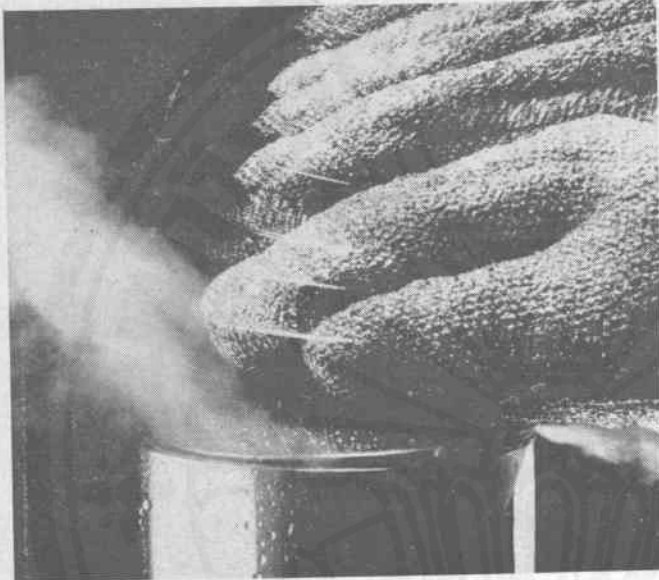
1. โครงสร้างการผูกขาดทางธุรกิจของไทย ในด้านฝ่ายธุรกิจการเงิน กลุ่มธนาคารไทยไม่ค่อยสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเท่าไรนัก ไม่เหมือนในเกาหลีหรือญี่ปุ่น ซึ่งได้ตั้งบริษัทคอยสืบทอดตลาดสินค้าต่างประเทศตลอดเวลา

2. คุณภาพอุตสาหกรรม สินค้าที่เราผลิตได้นั้น ประสบปัญหาเรื่องการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ ซึ่งนอกจากญี่ปุ่นแล้วยังมีสิงคโปร์ ฯลฯ

3. ปัญหาการส่งออก ซึ่งต้องติดตลาดต่างประเทศให้ได้ เรามีประสบการณ์น้อยมาก ไม่มีบริษัทที่จะเป็นผู้รับประกันตลาดให้เหมือนประเทศญี่ปุ่นหรือสิงคโปร์

4. รัฐบาลไทยเอง จะพบว่ารัฐวิสาหกิจไทยไม่ค่อยประสบผลสำเร็จนัก ฉะนั้น รัฐบาลกับเอกชนจะต้องร่วมมือกันอย่างมาก

สูญเสียพลังงาน สูญเป็นเปล้า

โรงงานอุตสาหกรรมหลายต่อหลายแห่ง ต้องสูญเสียเงินไปเปล่า ๆ นับเป็นล้าน ๆ บาท เพียงเพราะใช้พลังงานจากน้ำมันปิโตรเลียมอย่างไร้ประสิทธิภาพ เทคโนโลยีที่มีเทคโนโลยีที่สามารถจะช่วยให้โรงงานอุตสาหกรรมหลีกเลี่ยงการสูญเสียเปล่านี้ได้

เราเชื่อว่า การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประเทศชาติและต่อผู้ใช้เอง จากการค้นคว้าของเราทำให้เราสามารถปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์และพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขึ้นเพื่อตอบสนองของชุมชนแห่งนี้

เอสโซ่นำเทคนิคเหล่านี้ไปใช้ในโรงงานของเราเอง พร้อมทั้งพิจารณาที่จะเผยแพร่ไปยังโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ อีกด้วย เรามีวิศวกรผู้เชี่ยวชาญที่พร้อมจะออกไปให้คำแนะนำ และให้บริการด้านเทคนิคแก่โรงงานทั่วไป เพื่อการใช้พลังงานจากน้ำมันปิโตรเลียมอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

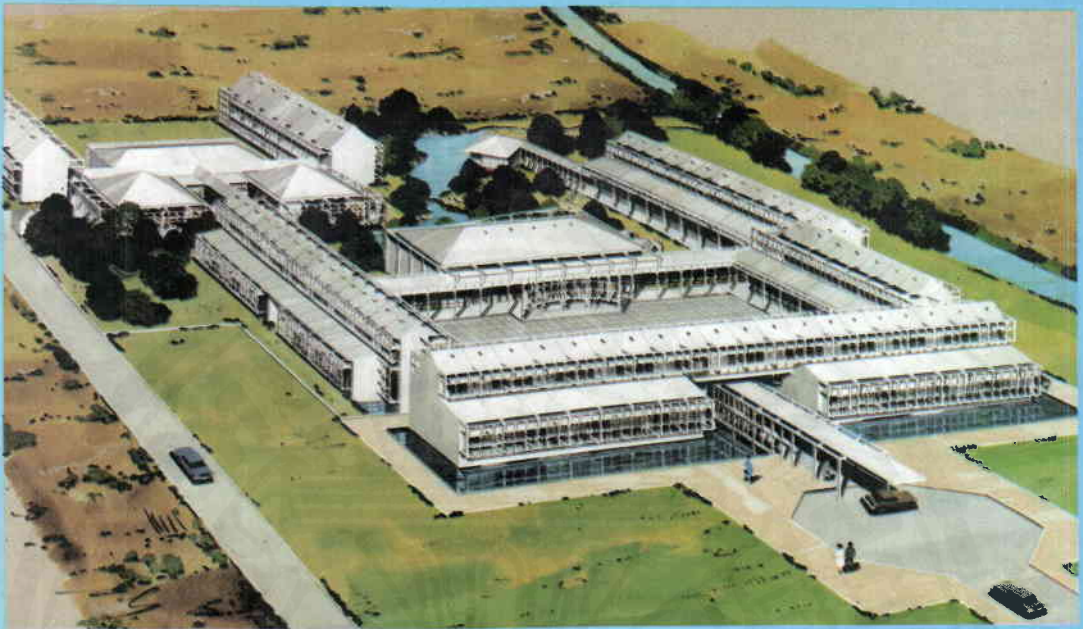
พิเศษสุด

*หนังสือที่น่าสนใจ
ของสถาบันญี่ปุ่นศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ซื้อวันนี้ 1 ชุด (3เล่ม) เพียง 60 บาท เท่านั้น

ส่งตัวแลกเงิน สั่งจ่ายสถาบันญี่ปุ่นศึกษา ปท.หน้าพระลาน

The Institute for Japanese studies of Thammasat University

Designed by : Kisho Kurokawa architect & associates
Constructed by : Shimizu Construction Co., Ltd.

ด้วยอนินันทนาการจาก

บริษัทชิมีซี คอนสตรัคชั่น จำกัด

ชั้น 7 อาคารบุญมิตร เลขที่ 138 ถนนสีลม บางรัก กรุงเทพฯ 10500

โทร. 233-0341, 234-9180

Architects, Engineers, Real Estate, General Contractors

SHIMIZU

CONSTRUCTION CO., LTD. SINCE 1804

Head Office : No. 16-1, Kyobashi 2-chome, Chuo-ku, Tokyo 104, Japan
Tel: (03)535-4111 Telex: SCC TKE-J 25534

SHIMIAU'S WORLD WIDE NETWORK

Bangkok, Hong Kong, Singapore, Kuala Lumpur, Jakarta, Saipan, Sydney,
Dacca, Dubai, Baghdad, Kuwait, London, Dusseldorf, New York, Los Angeles,
Sao Paulo, Rio de Janeiro